

Zagreb, 23. rujan 2021.

Zaključci 6. Zagrebačkog sigurnosnog foruma (2021.)

VELIKA STRATEGIJA, STRATEŠKO PREDVIĐANJE I HIBRIDNE PRIJETNJE U 21 STOLJEĆU

UČINITI DRUŠTVO I KRITIČNU INFRASTRUKTURU OTPORNOM I OPORAVLJIVOM

Jačanje demokracije, zaštita sloboda i društva

Tijekom dva dana 6. Zagrebačkog sigurnosnog foruma, u više od 30 izlaganja predavača i komentatora, raspravljalo se o postojećim i budućim sigurnosnim izazovima koji pokušavaju negativno utjecati na današnja društva i države. Teoretske rasprave nadopunjene su i podržane praktičnim primjerima s brojnim pojedinostima koje omogućuju projektiranje i organizaciju sustava koji se može i treba učinkovito nositi s takvim prijetnjama. Programski i znanstveni odbor povjerenstvo 6. ZSF -a, nakon svih predavanja te nakon nekoliko rundi razgovora, donijelo je sljedeće zaključke:

1. Hibridne prijetnje se povećavaju. Pojavljuju se u različitim oblicima u gotovo svim regijama i područjima o kojima smo govorili tijekom Forumu. Hibridne prijetnje ne povećavaju se samo u kvantitativnim mjerama, već i u kvalitativnim. Hibridni napadi vrlo su različiti s obzirom na metode i sredstva koja hibridni napadač koristi. Istovremeno su vrlo strukturirani po svojoj pojavi te vrlo opasni s obzirom na moguće posljedice. I kratkoročno i dugoročno, kao što se, na primjer, može jasno vidjeti u državama WB6 (Albanija, Bosna i Hercegovina, crna Gora, Kosovo, Sj. Makedonija, Srbija).
2. Strateško predviđanje od presudne je važnosti za učinkovito suočavanje s hibridnim prijetnjama koje će proizvesti različite oblike krize (jednu ili više njih). Strateško predviđanje bitan je dio učinkovitog procesa planiranja i obučavanja svih koji će upravljati budućom krizom (pojedinačnom ili integriranom) na strateškoj, operativnoj i taktičkoj razini. Također je iznimno važno za učinkovito

i pravilno obrazovanje svih čimbenika u okviru koncepta Domovinske sigurnosti koji se trebaju uhvatiti u koštac s prijetnjama i krizama u svim pojavnim fazama. Pravilno i ispravno strateško predviđanje znatno smanjuje razinu iznenađenja koja pak može imati značajan negativan utjecaj na proces upravljanja krizom (smanjujući njegove sposobnosti učinkovitu reakciju i do 50%). Iznenađenje nastaje, a to moramo ponoviti, rezultat ili nedostatka znanja ili nerazumijevanja i analitičke disfunkcionalnosti, podataka i informacija koje se posjeduje.

3. Gotovo svaka hibridna kriza u sebi ima nešto novo. Ne postoji apsolutno identična kriza i ne postoji apsolutno identičan odgovor na krizu uzrokovanu hibridnim prijetnjama. Krizni menadžment, podržan strateškim komunikacijskim sposobnostima, treba razvijati i prilagođavati prema prijetnjama te u skladu s analizom rizika uzrokovanih hibridnim prijetnjama.
4. Većina vlada nema dovoljno mehanizama za učinkovito strateško predviđanje. Vrlo je teško pronaći pravilan i točan odgovor na pitanja: tko je unutar vladinih/državnih institucija i organizacija odgovoran za strateško predviđanje; tko će poduzeti određene neophodne aktivnosti te koristiti alate i metodologije koji su dostupni u kontekstu nacionalne i regionalne i višenacionalne razine i zahtjeva? Stoga se te sposobnosti moraju jasno razviti i distribuirati prema institucijama koje se primarno bave informacijama i imaju sposobnost predviđanja: strateških analitičkih organizacijskih jedinica izvještajno-sigurnosnih agencija.
5. Korona kriza, u Hrvatskoj pojačana s nekoliko jakih i razornih potresa, pokazala nam je da smo manje pozornosti posvetili drugim krizama koje su se pojavile u vremenu između dva ZSF -a. Korona kriza ih je zasjenila. Korona kriza mora, uz pomoć znanosti, postati nešto s čime ćemo nastaviti živjeti. Korona kriza pokazala nam je kako su društva iznimno ranjiva i osjetljiva na utjecaj dezinformacija koje su se namjerno raširile po gotovo cjelokupnom stanovništvu: posebno onima koji koriste društvene mreže i platforme za mobilnu komunikaciju kao primarni izvor (de)zinformacija.

6. Ruska Federacija, baš kao što je Narodna Republika Kina, i dalje predstavljaju izvor zabrinutosti za aktere u cijelom svijetu zbog svojih aktivnosti i namjera.
7. Tijekom godina vidjeli smo značajan napredak u razumijevanju hibridnog ratovanja/prijetnji unutar akademske zajednice, političara, medija, stručnjaka i stanovništva. Važni pomaci vidljivi su u područjima njihove identifikacije, razvoja analitičkih sposobnosti te izvještajnih i sigurnosnih djelovanja, kao dijela sigurnosnih studija, a koje postaju primarno područje za istraživanje novih sigurnosnih izazova. Obrazovanje na razini pojedinaca, društva i grupe od iznimne je važnosti.
8. Koncepti pametne ekonomije, pametnih gradova i pametne tehnologije nositelji su sadašnjeg i budućeg pozitivnog razvoja gospodarstva. Pametne industrijske organizacije grade otpornost agilnošću, koja mora postati dio njihovog svakodnevnog poslovanja. Koriste odgovarajuće alate za upravljanje kako bi povećali svoju agilnost, što povećava tok prihoda i kvalitetu njihovih proizvoda, dok ih u isto vrijeme priprema za neočekivane događaje i povećava njihovu otpornost. Stoga, budući da je kritična infrastruktura vrlo osjetljiva na moderne i nastajuće hibridne prijetnje, moramo dalje razvijati i primjenjivati koncepte pametne otpornosti kritične infrastrukture (POKI). Razvoj podatkovnog i digitalnog suvereniteta na razini EU -a, tako jasno i nedvosmisleno naveden u Berlinskoj deklaraciji (prosinac 2020.), treba nastaviti i nadopuniti procese i niz aktivnosti, napora i ideja koje dolaze iz NATO -a.
9. ZSF treba nastaviti s praksom podrške u njihovom razvoju pružanjem mogućnosti sudjelovanja mladih znanstvenika i istraživača u budućim ZSF.
10. ZSF treba nastaviti s dobrom praksom znanstveno utemeljenog pristupa problemima i izazovima s kojima se suočavaju društva i države, kao i onima s kojima će se suočiti u doglednoj budućnosti. Istodobno, praktične primjere iz stvarnog života treba koristiti za obrazovanje ljudi koji se svakodnevno susreću s kriznim upravljanjem te strateškim komuniciranjem kako ne bi ponovili greške drugih.

11. Međunarodna suradnja nije luksuz već važna nužnost. Sastavni je dio odgovora na hibridne prijetnje s obzirom da one nisu prijetnja samo na lokalnoj i regionalnoj, već i na globalnoj razini. Stoga i odgovor mora biti takav. Sustav obrazovanja i osposobljavanja ne smije biti ograničen unutar nacionalnih okvira. Izgradnju prekogranične suradnje treba razvijati na sličan način kao i već uspostavljeni sustav upravljanja katastrofama.
12. Globalno zatopljenje i klimatske promjene pitanja su koja zahtijevaju međunarodnu suradnju kako bi se postiglo značajno smanjenje emisije stakleničkih plinova do 2030., a potpuno do 2050. Klimatske promjene utječu na sigurnost u Europi i mediteranskoj regiji na više načina, uključujući ekstremnu klimu i prirodne katastrofe; porast razine mora i negativan učinak na obalna područja i gradove; smanjivanje slatkovodnih izvora; pojavu snažnih i dugotrajnih toplinskih valova te šumskih požara; pad turizma i gospodarstva; i više. Svi ti utjecaji imaju negativan utjecaj na intenzivne ilegalne i neregularne migracije, aktivnosti organiziranog kriminala, širenje nasilja, stvaranje ljudskih podloga za pojavu ekstremizma, nasilja i terorizma, te zlouporabu tih promjena od strane hibridnih napadača.
13. Razmjena informacija i znanja na svim razinama na nacionalnoj, regionalnoj i međunarodnoj razini, sveobuhvatni pristup, podržan aktivnostima cijelog društva u koncertu Domovinske sigurnosti, neophodna je nužnost za jačanje demokracije i zaštitu slobode i društva.

Doc.dr.sc. Gordan Akrap

